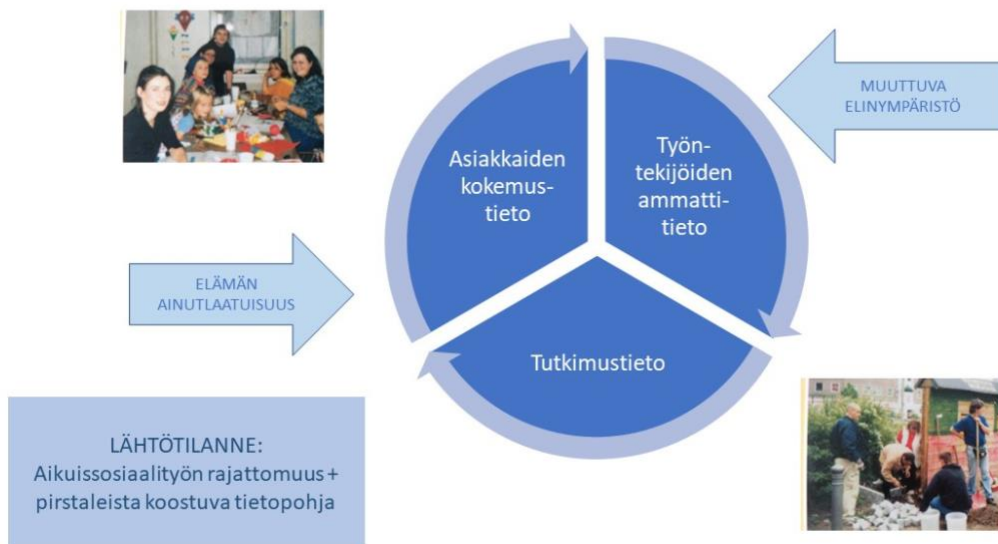

Työntekijät, asiakkaat ja tutkimus aikuissosiaalityön tietopohjaa yhteiskehittämässä KYC -osahankkeessa

Tavoite: Aikuissosiaalityön tietopohja kehittäminen

Aikuissosiaalityön tehtäväkenttä on hyvin laaja ja sen tietopohja hajanainen. Asiakkaiden elämään heijastuvat yhteiskunnalliset muutokset luovat tarvetta uudelle ymmärrykselle aikuissosiaalityön lähtökohdista ja sisällöistä. Myös palvelujärjestelmän muutokset haastavat miettimään, miltä tietopohjalta aikuissosiaalityötä tehdään ja tulisi tehdä. Osahankkeessa halusimme vastata tähän tarpeeseen kehittämällä aikuissosiaalityön uutta tietopohjaa, jossa asiakkaiden kokemustieto, työntekijöiden ammatillinen tieto ja tutkijoiden tuoma tieteellinen tieto ovat vuorovaikutuksessa. Ajatuksena on, että aikuissosiaalityön tietopohjaa rakentuu yhdistämällä erilaisia tietämisen tapoja arjen toiminnan tasolla. Tämä vastaa myös paremmin sosiaalityön yhteiskuntatieteellistä tiedonkäsitystä kuin esimerkiksi terveydenhuollossa käytettävä pelkästään tieteelliseen tutkimustietoon perustuva tiedonkäsitys.

Tietoon perustuvan sosiaalityön (TIPS) moniääninen yhteiskehittäjämalli aikuissosiaalityössä

KUVIO: Tietoon perustuvan sosiaalityön (TIPS) moniääninen yhteiskehittäjämalli aikuissosiaalityössä

Kuvaus toiminnasta: Yhteiskehittämisen työpajat

Yhteiskehittämisen vetäjinä oli neljä Jyväskylän yliopiston/ Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen tutkijaa. Hanke toteutettiin kolmella sote-alueella siten, että kussakin pidettiin kahden vuoden aikana kuusi kokopäiväistä työpajaa. Alueina olivat SOITEn, Pietarsaaren seudun sekä Vaasan kaupungin aikuissosiaalityön toimijat. SOITesta (28 osallistujaa) ja Pietarsaaresta (12 osallistujaa) työpajoihin osallistuivat kattavasti aikuissosiaalityön johtavat työntekijät, sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat eri

toimipisteistä. Vaasassa mukana oli 3 - 4 sosiaalityöntekijää. Vaasassa työpajoihin osallistui parhaimmillaan yhtä monta asiakasta kuin työntekijääkin. Pietarsaassa kaksi asiakasta osallistui muutamaan työpajaan. SOITEssa katsottiin, että itse työpajaan ei ollut mielekästä ottaa mukaan asiakkaita, vaan työntekijät kokosivat tietoa asiakkailta.

Menetelmät: Työpajapäivät ja tiedonkeruu

Osahanke sovelsi sosiaalityön käytäntötutkimuksen ja tietoon perustuvan sosiaalityön (TIPS) moniäänistä yhteiskehittäjyyden mallia, jossa tutkimustieto yhdistetään ammatilliseen ja kokemukselliseen tietoon. Työskentelyprosessissa vuorottelivat työpajapäivät ja välitehtävänä toteutettu tiedonkeruu. Myös muutamat asiakkaat osallistuivat välitehtävien tekemiseen kokoamalla omassa ympäristössään ja tuttavapiirissään kokemuksia ja kuvauksia asiakkuudesta sekä tähän liittyviä kehittämissuhteita. Lisäksi asiakkaat olivat kirjanneet omia ajatuksiaan teemoista ja pohtineet niitä yhdessä työntekijänsä kanssa. Työntekijöiltä ja asiakkailta koottu tieto toimitettiin sähköisesti tutkijoille, jotka jäsensivät siitä seuraavaan työpajaan koosteen, johon yhdistettiin myös tutkimustietoa. Työpajapäivissä tietopohjaa työstettiin edelleen eteenpäin. Vuorovaikutuksellisia menetelmiä käytettiin mm. moderaatio-menetelmää, Learning Caféta, akvaariokeskustelua, tavanomaista pienryhmätyöskentelyä sekä yhteistä keskustelua. Tutkijat esittivät seuraavan työpajan aluksi koosteen edellisen työpajan tuloksista, jolloin koostunutta tietoa oli vielä mahdollista kommentoida ja täydentää. Työpajan lopuksi sovittiin myös, mistä aiheesta ja miten tietoa kootaan seuraavaksi.

Tiedontuotannon teemat

Työpajojen ja tiedonkeruun teemoina olivat osallisuus, aikuissosiaalityön ihanne ja ydinsisältö, konkreettiset kehittämissuhteet sekä aikuissosiaalityön teoreettinen perusta. Lisäksi Pietarsaassa käsiteltiin kotikäyntejä ja Vaasassa aikuissosiaalityöstä tiedottamista.

Tulokset ja arvio

Yhteinen pohdinta tuotti runsaasti tietoa. Sen pohjalta tutkijat muotoilivat aikuissosiaalityön tietopohjaa, jota muut osallistujat kommentoivat. Tutkijat ovat tulkinneet yhdessä tuotettua tietoa sosiaalityön käytäntötutkimuksessa kehitetyllä KAIMEr-teorialla. Näin muodostunutta aikuissosiaalityön teoriaa ja tietopohjaa esitellään laajemmin PROSOS-hankkeen kärkiteemassa **Sosiaalinen raportointi ja tietoperusta** Tiedontuotannon yhteiskehittäjyyden osahankkeessa syntyi sivutuotteena monenlaisia käytänteitä, joita on mahdollista soveltaa jatkossakin: 1. Tietopohjan yhteiskehittämisen 'kolmikanta'-malli, 2. Asiakkaat kokemustiedon kerääjinä, 3. Asiakkaiden kokemustiedon kuulemismallit, 4. Asiakkaiden vastuunotto työn kehittämisestä, 5. Aikuissosiaalityön oma keskustelufoorumi työorganisaatiossa, 6. Tutkimuksen ja käytännön vuorovaikutus, 7. Työntekijän ja asiakkaiden tekemä aikuissosiaalityön sisällönkuvaus 'aikuissosiaalityön päivä' – lomakkeella (ks. dia-esitys), 8. Kuusi aikuissosiaalityön tiedonkeruun kysymyspatteristoa, 9. Aikuissosiaalityön kehittämistarpeiden ja kehittämissuhteiden lista, sekä 11. Koosteet tutkimustiedosta (Osallisuustutkimus, aikuissosiaalityön ihanne- tutkimustieto, Aikuissosiaalityön vaikutukset asiakkaan elämässä, Kotikäyntitutkimus sosiaalityössä, Aikuissosiaalityön teoreettisia suuntauksia, Taloussosiaalityö). Keskeisinä haasteina osahankkeessa koettiin tutkijoille resursoitun työajan niukkuus. Muutama työntekijä koki tiedontuottamisen liian teoreettisena tehtävänä ja toivoi konkreettisia työvälineitä. Suurin osa kuitenkin katsoi, että asioiden tarkastelu myös teoreettisemmalla tasolla avasi uusia näkökulmia omaan työhön. liian teoreettisena, ja että sille oli vaikea löytää paikkaa muun arjen työn seasta.